

Inhoudsopgave 40 Jaar passie voor ondergronds bouwen

6	Voorwoord Jan Jonker
8	Foreword Mr. In-Mo Lee
10	Evolutie maatschappelijke vraag
12	Schaarste leidt tot creativiteit in boven- en ondergrond
14	Vele redenen om ondergronds te gaan
18	Infrastructuur aan de basis
20	<i>Onder de Oude Maas begon de victorie</i> Interview Annemarie Jorritsma, Seen van der Plas, Johan Bosch
26	<i>Pionier in de ondergrond</i> Interview icoon van de sector Ab Schreuders
31	<i>Scarcity leads to creativity above and underground</i> English summary
30	Afzinktunnels
32	Afzinktunnels: geavanceerder, veiliger en breder toepasbaar
40	<i>Het heroïsche verhaal van de eerste afzinktunnel van Nederland</i> Maastunnel
43	<i>De eerste Amsterdamse tunnelkwestie</i> IJtunnel
46	<i>Van noord naar zuid in eigen beheer</i> Eerste Metrolijn Rotterdam
52	<i>De combinatie van ontwerp en uitvoering boeit na ruim 30 jaar nog steeds</i> Interview Chris Hakkaart
57	<i>Een brug was niet mooi genoeg</i> Willemspoortunnel
60	<i>Een entree zoals het een zeeheld betaamt</i> Piet Heintunnel
63	<i>Ondergrondse uitweg uit de file top-10</i> Tweede Coentunnel
66	<i>Iedereen heeft zijn kantelproject, een project waar je fier op bent</i> Interview Ferry de Graaf en Hans Mortier
70	<i>De afzinkcommandant aan het roer</i> Interview Leen de Jong
74	<i>Immersed tunnels become more advanced, versatile and more safe</i> English summary
76	Boortunnels
78	Innovatieve booroplossingen worden niet geschuwd in Nederland
86	<i>Boren onder de Oude Maas: een proeve van bekwaamheid</i> Tweede Heinenoordtunnel
89	<i>De langste en diepste geboorde tunnel van Nederland</i> Westerscheldetunnel
92	<i>Poldertunnel onder Hollands polderlandschap</i> Groene Harttunnel
95	<i>Vijf tunnels van west naar oost</i> Betuweroute

100	<i>Als je in een startschacht of de tunnelboormachine staat, is dat fascinerend</i> Interview Jan Jonker en Sallo vd Woude
104	<i>Een schoolvoorbeeld van succesvol en gecontroleerd boren</i> Hubertustunnel
107	<i>De onopgemerkte tunnel</i> Statenwegtracé RandstadRail
110	<i>Moeizaam van noord naar zuid</i> Noord/Zuidlijn Amsterdam
114	<i>Mondiale hoofdrol voor Herrenknecht in geboorde tunnels</i> Interview Gebhart Lehmann en Bart Verveer
118	<i>Al borende leert men</i> Frank Kaalberg en Paul Janssen
122	<i>The Netherlands embraces innovative boring solutions</i> English summary
124	Landtunnels
126	Bij landtunnels neemt de organisatie de hoofdrol over van de techniek
130	<i>City bypass na zestig jaar strijd</i> Sijtwende
133	<i>Negen sporen op 11.500 betonpalen</i> De kap van Barendrecht
136	<i>Harde confrontatie met de Wet Tunnelveiligheid</i> A73 Swalmen en Roertunnel
140	<i>Complexe projecten vragen om verantwoorde verdeling van verantwoordelijkheden</i> Interview Henk Post en Jaap Boneveld
144	<i>Alle disciplines aan tafel voor een integrale oplossing</i> A2 Maastricht
147	<i>De stad geheeld</i> A2-Leidsche Rijn Tunnel
150	<i>In the construction of land tunnels the organizational challenge plays a more important role than technology</i> English summary
152	Meervoudig ruimtegebruik
154	Kwaliteit door meervoudig ondergronds ruimtegebruik
158	<i>Na het zuur het zoet</i> Souterrain Den Haag
161	<i>Aanzet tot een ondergrondse wereld</i> Central District Rotterdam
164	<i>Amsterdamse metro creëert mogelijkheden</i> Stations Noord/Zuidlijn
167	<i>Huzarenstukje onder Amsterdam CS</i> Metrotunnel Noord-Zuidlijn
170	<i>Spoorzone Delft, De beste oplossing voor de stad</i> Interview Marcel Blom en Remco Hoeboer
176	<i>Druk op de leidingen in de Rotterdamse Haven</i> Kabellen en leidingen in de Rotterdamse haven

- 180 Ondergronds transport is een essentieel onderdeel van de bereikbaarheid van de Rotterdamse haven
Interview Rob du Prie en Rob Kaptein
- 184 *Quality created by multiple use of underground space*
English summary
- 186 Kennismanagement**
- 188 Van praktijklessen tot gedegen studies
- 190 *Ruim baan voor de stadsingenieur*
Interview Dan Bekker
- 194 *Winst halen uit het goed toepassen van de dingen die we al weten*
Interview Frits van Tol
- 198 *From practical lessons to thorough studies*
English summary
- 200 Omgevingsmanagement**
- 202 De omgeving als partner, een nieuwe kijk op projecten
- 204 Omgevingsmanagement is onmisbaar, maar nog niet altijd van harte geaccepteerd
Interview Cor van Dam en Alex Sheerazi
- 208 *Stakeholders as partners, a new perspective on projects*
English summary
- 210 Contractvormen integrale projecten**
- 212 Van 'DHZ' tot DBFM
- 214 *Je bouwt geen schoenendoos met een design en-constructcontract*
Interview Cees Brandsen en Patrick Buck
- 218 *Groeien naar een nieuw optimum in de samenwerking tussen opdrachtgever en uitvoerder*
Interview Jan Luijten en Hans de Koning
- 222 *From 'DIY' tot DBFM*
English summary
- 224 Instandhouding en beheer**
- 226 Instandhouding en beheer, minstens zo belangrijk als nieuwbouw
- 228 *Structureel in stand houden en beheren van tunnels is nog een hele uitdaging*
Interview Arie Bras en Leo de Leeuw
- 232 *Maintenance and management are at least as important as new construction*
English summary
- 234 Hollands Glorie**
- 236 Leven en bouwen met water
- 238 *Driemaal Hollands Glorie in Denemarken*
Oresundtunnel
- 241 *Supertunnel verslaat superbrug*
Fehmarnbelttunnel
- 244 *Afzinken zonder Nederlandse inbreng is bijna ondenkbaar*
Interview Wim Janssen en Hans de Wit
- 248 *Tunnelbouw in aardbevingsgebied*

251	Metrolijnen Iran <i>Starwars at Sea</i> Busan- Geojetunnel
254	<i>Wereldwijde uitstraling voor Nederlandse tunnelbouwers</i> Interview Martijn Smitt en Mark Vlaanderen Oldenzeel
258	<i>Living and building with water</i> English summary
260	Tijdslijn ingebruikname Nederlandse tunnels
264	<i>TTOW, Een zoektocht om afspraken op papier te krijgen</i> Interview Toon Glerum en Henk Oud
268	Overzicht sponsors
270	Colofon
272	Bronnenlijst
274	Extra